

**2023/24 NKUNGHATO WO DYONDZISA WA LEMBE WA NSIVAMAVANGWA WA RIXAKA:
XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA: GIREDI YA 7 (KOTARA YA 1)**

KOTARA YA 1				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
SIKU RA 1-3 VHIKI RA 1	Makabelelo ya masungulo na ku titoloveta lama setiwaka exikolweni swi endliwa eka masiku manharhu ya vhiki ro sungula eka kotara ya 1 (Vhiki ra 1 masiku ya 1-3). Ku ta kamberwiwa vuswikoti na ku languta swiphiso swa ku dyondza leswi vadyondzi va nga na swona. Vuxokoxoko lebyi byi fanele ku tirhisiwa ku tiva misingiriko ya ku dyondzisa na ku dyondza leyi nga ta endliwa.			
2	<p>Yingisela eka xirungulwana Xikambelantwisiso xo yingisela</p> <ul style="list-style-type: none"> Kombisa timhakankulu na to seketela na ku teka tinotsi Ku nyiketana miehleketo na mintokoto na ku kombisa ntwisiso wa minongoti Kombisa tithekiniki to susumeta na to onga laha ti nga kona Hlamula swivutiso 	<p>Xitshuriwa xa matsalwa: Swirungulwana Swihlawulekisinkulu swa xitshuriwa xa matsalwa: swo fana na</p> <ul style="list-style-type: none"> ximunhuhata, vumunhuhati, kungu, ntlimbo, vundzhaku, mbangu, murunguri, nkongomelo <p>Kongomisa eka ntwisiso (maqhingano yo hlaya):</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku vumba vuxaka na leswi bvumbiweke Hlamula swivutiso Ku kumbetela nhlamuselo Nkomiso (xivumbeko xa ndzimana) <p>Ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisela ku hlaya (tivisa xitshuriwa) Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) 	<p>Tsala nhluto hi xirungulwana</p> <ul style="list-style-type: none"> Swilaveko swa xivumbeko, xitayili, Vaamukeri va mahungu, xikongomelo na mbangu Nkomano wa tindzimana Nhlawulo wa marito <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata Ku pfapfarhuta Ku pfuxeta Ku hlela Ku hlerisisa na ku andlala <p>Tsala nhluto hi ku tirhisa ku tsala hi ku landzelela magoza</p>	<p>Xiyimo xa rito: Vun'we na vunyingi, mahlawuri, maengeteri ya mukhuva/nkarhi/ndhawu</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: Nkarhi wa sweswi, nkarhi lowu hundzeke</p> <p>Tinhlamuselo ta marito: Homonimi/mafanapeletwa, swivuriso</p>
3-4	<p>Yingisela na ku kanela xithhokovetselo</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku nyikana miehleketo na mintokoto na ku kombisa ntwisiso wa minongoti Hlamula swivutiso Avelana na van'wana matitwelo ya wena (ya kahle/yo ka ya nga ri kahle) hi xithhokovetselo xo karhi <p>Ku hlayela ehenhla loku lulamisiweke (Xithhokovetselo)</p>	<p>Xitshuriwa xa matsalwa: Xithhokovetselo: Swihlawulekisinkulu swa xithhokovetselo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tithekiniki ta matirhisele ta xithhokovetselo, swigaririmi, vufananisi/yelaniso, ncino Xivumbeko xa xithhokovetselo, mintila, tindzimana, ndlela leyi marito ya longoloxiweke na ku tsariwa ha yona, nhlamuselo yo gega, moya, nkongomelo na hungu 	<p>Ku tsala ka vutumbuluxi: Tsala xithhokovetselo xa yena n'wini Milawu ya tindzimana:</p> <ul style="list-style-type: none"> Xivumbeko xa ndzimana Tirhisa mahlanganisi ku kombisa nkhomano Tirhisa tinxaka to hambanahambana ta swivulwa, vulehi na xivumbeko Nhlawulo wa marito 	<p>Xiyimo xa rito: Mpfuxeto wa maendli, masivinene</p> <p>Tinhlamuselo ta marito: marito lama nga na mimpfumawulo yo yelana, marito yo lombiwa, swivulavulelo, swivuriso, aliterexini, swifananiso, swigego,</p> <p>Mahikahatelo: Hiko, hefemulo,</p>

KOTARA YA 1				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
	<ul style="list-style-type: none"> Thoni, mahumeselo ya rito, mavulelo, ku landzelela mahikahatelo, ku languta vayingiseri Tekela enhlokweni mahikahatelo Tirhisa ririmi ro tirhisa miri leri faneleke 	<p>Ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisa ku hlaya (Tivisa xitshuriwa) Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) <p>Ku hlaya/langutisa hi xikongomelo xo twisisa - xitshuriwa xa swo voniwa: Khathuni/swichupuchupu swa tikhomiki Xivumbeko, swimbyarumbyaru swa mbulavulo, mafambafambisele ya swirho swa xikandza, ririmi ro tirhisa miri, mbango, mahikahatelo, nhlawulo wa marito, swigaririmi, xikongomelo xa mudirovi wa tikhathuni.</p> <p>Kongomisa eka maqhingha yo hlaya xikambelantwisiso:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko hi ku angarhela na ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka mahungu Ku hlaya hi ku dzika Kumbetela nhlamuselo ya marito lama nga tolovelekangiki hi ku tirhisa vuswikoti byo avanyisa rito hi swiphemu ku kuma nhlamuselo 	<ul style="list-style-type: none"> Ririmi ro gega <p>Tsala xithokovetselo u kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata Ku pfapfarhuta Ku pfluxeta Ku hlela Ku hlerisisa na ku andlala 	<p>Mapeletelo: Matirhisele ya dikixinari, Tipatironi ta mapeletelo, milawu ya mapeletelo</p>
<p>MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 1: SWA NOMO</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlayela ehenhla (20 wa timaraka) (Mudyondzisi u sungula ntirho wa swa nomo eka kotara ya 1 kutani wu ta hetisiwa na ku rhekhodiwa eka kotara ya 2) 				
5-6	<p>Xikambelantwisiso xo yingisela: Novhele (ku hlayela ehenhla - Ku tivisa/sungula novhele) Landzelela magoza yo yingisela:</p>	<p>Xitshuriwa xa matsalwa: Ntshaho wa novhele Swihlawulekisinkulu swa xitshuriwa xa matsalwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ximunhuhatawa, vumunhuhati, kungu, 	<p>Tsala xitsalwana xa ndzungulo/mianakanyo (ndzimana) Milawu ya tindzimana:</p> <ul style="list-style-type: none"> Xivulwa xa nhlokomhaka xa ndzimana Timhakankulu na ta ku seketela 	<p>Xiyimo xa rito: Swirhangji, swilandzi, timitsu, maendli Xiyimo xa xivulwa: Nhlokomhaka na xiendliwa, xitwananisi xa nhlokomhaka</p>

KOTARA YA 1				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
	<p>Ku tilulamisa ku yingisela: Ku tilulamisa ku yingisela i ndlela yo tivisa novhele eka vadyondzi, pfuxelela vutivi lebyi va nga na byona, vadyondzi va bvumba ku suka eka khavhara ya buku na nhlamuselo yo koma hi buku.</p> <p>Hi nkarhi wo yingisela – va endla minkumbetelo na ku tiyisisa leswi va swi bvumbeke ku vutisa, ku lemuka, ku fananisa, ku teka tinotsi, ku hlamusela.</p> <p>Endzhaku ko yingisela i nghingiriko lowu ku landzelaka ku yingisela hi koxe. Vadyondzi va vutisa swivutiso, vulavula hi mbangu, swimunhuhata, na sw. na sw.</p> <p>Kanela hi novhele leyi vadyondzi va paluxeriweke yona eka nghingiriko lowu nga hundza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kombisa swimunhuhata • Kanela nkongomelo • Kanela mavonelo • Ku hlayela novhele ehenhla 	<p>ntlimbo, vundzhaku, mbangu, murunguri, nkongomelo</p> <p>Kongomisa eka ntwisiso (maqhingano yo hlaya):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku bvumba • Ku vumba vuxaka • Ku landzelerisa/kambela <p>Ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku tilulamisa ku hlaya (tivisa xitshuriwa) • Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) • Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) <p>Ku hlaya/langutisa hi xikongomelo xo twisisa: xitshuriwa xa mahungu hi magoza ya vulavisisi</p> <p>Kongomisa eka maqhinga yo hlaya xikambelantwisiso:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko hi ku angarhela na ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka mahungu • Ku hlaya hi ku dzika • Ku hlamula swivutiso • Ntiyiso na mavonelo • Kumbetela nhlamuselo ya marito lama nga tolovelekangiki hi ku tirhisa vuswikoti byo avanyisa rito hi swiphemu ku kuma nhlamuselo 	<ul style="list-style-type: none"> • Ndzandzelelano lowu faneleke wa tindzimana • Tirhisa mahlanganisi ku kombisa nkhomano • Tirhisa tinxaka to hambanahambana ta swivulwa, vulehi na swivumbeko <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku kunguhata • Ku pfapfarhuta • Ku pfuxeta • Ku hlela • Ku hlerisisa na ku andlala <p>Tsala xirungulwana mayelana na leswi nga n'wi humelela/leswi a swi tokoteke</p>	<p>Tinhlamuselo ta marito: vamavizweni, maritofularha</p> <p>Mahikahatelo na Mapeletelo: Ku tirhisa dikixinari/xihlamuselamarito, tipatironi ta mapeletelo, milawu ya mapeletelo</p>
7-8	<p>Yingisela xirungulwana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kombisa timhakankulu na to seketela ku suka eka xirungulwana • Tekka tinotsi • Ku nyikana miehleketo na mintokoto na 	<p>Xitshuriwa xa matsalwa: Swirungulwana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Swihlawulekisinkulu swa xitshuriwa xa matsalwa: Swo fana na ximunhuhata, vumunhuhati, kungu, ntlimbo, vundzhaku, mbangu, murunguri, 	<p>Tsala xitsalwana xa ndzungulo Milawu ya tindzimana:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Xivulwa xa nhlokomhaka xa ndzimana • Timhakankulu na ta ku seketela • Ndzandzelelano lowu faneleke wa 	<p>Xiyimo xa rito: Mavitaswilo, mavitavito, mavitankatsano, mavitaswianakanyiwa,</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: swivulwan'we/ swivulwahosi, switatimende, nkarhi wa</p>

KOTARA YA 1				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
	<p>ku kombisa ntwisiso wa minongoti</p> <p>Rungula xirungulwana nakambe</p> <ul style="list-style-type: none"> Rungula swiendleko nakambe hi ndzandzelelano lowu lulameke Vula swimunhuhatwa hi ndlela leyi lulameke Boxa nkarhi lowu swi humeleleke ha wona 	<p>nkongomelo</p> <p>Kongomisa eka ntwisiso (maqhingya yo hlaya):</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko bya timhakankulu Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka vuxokoxoko byo seketela Ku hlaya hi ku dzika Ku vona hi miehleketo Kumbetela nhlamuselo ya marito lama nga tolovelekangiki hi ku tirhisa vuswikoti byo avanyisa rito hi swiphemu ku kuma nhlamuselo <p>Ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisela ku hlaya (tivisa xitshuriwa) Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) <p>Xikambelantwisiso xo hlaya: Ku tsala nkomiso</p> <p>Dyondzisa magoza yo tsala nkomiso</p> <p>Kongomisa eka:</p> <ul style="list-style-type: none"> Xivumbeko Matirhisele ya ririmi <p>Maqhingya ya ku hlaya</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko hi ku angarhela na ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka mahungu Ku hambanisa timhakankulu na vuxokoxoko byo seketela Ku kombisa timhakankulu (u ti tsala hi 	<p>tindzimana</p> <ul style="list-style-type: none"> Tirhisa mahlanganisi ku kombisa nkhomano Tirhisa tinxaka to hambanahambana ta swivulwa, vulehi na swivumbeko <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata Ku pfapfarhuta Ku pfluxeta Ku hlela Ku hlerisisa na ku andlala <p>Tsala xitsalwana leswaku u ta kamberwiwa</p>	<p>sweswi, nkarhi lowu hundzeke</p> <p>Mapeletelo na mahikahatelo: Hiko, hefemulo, hikombirhi, hikwana, maletere lamakulu na lamantsongo</p>

KOTARA YA 1				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
		marito ya wena) • Ku longoloxa swivulwa na ku tirhisa mahlanganisi ya ndzandzelelano ku hlanganisa swivulwa eka xitshuriwa.		
MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 2: KU TSALA • Xitsalwana: (30 wa timaraka) Ndzungulo/nhlamuselo (Exikarhi ka kotara)				
9-10	Maqhingha ya ku yingisela na ku vulavula Yingisela eka na ku kanela mahungu ya nkarhi wa sweswi ku ya hi maphephahungu na tiatikili ta timagazini <ul style="list-style-type: none"> Matirhisele ya ririmi ro onga/ro tlhontha matitwelo/nsusumeto Matirhisele ya swikoweto/switsundzuxo swo voniwa Ku landzelela milawu Ririmi ra miri/swikoweto leswi faneleke Manghenelo yo koka rinoko na mahetelelo ya matimba Xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu Ku hlayela ehenhla: Ku hlayela atikili ya phephahungu ehenhla loku lulamisiweke/ka xijumani <ul style="list-style-type: none"> Matirhisele ya thoni, magoza na matwariselo ya rito Landzelela mimfungho ya mahikahatelo/swihikahato leswaku swi ta twisiseka Ririmi ro tirhisa miri leri faneleke 	Ku hlaya/langutisa hi xikongomelo xo kuma mahungu (tirhisa xitshuriwa xo fana na tiatikili ta maphephahungu/tiatikili ta magazini/mimbulavulo leyi tsariweke) Kongomisa eka ntwisiso (maqhingha yo hlaya): <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko bya timhakankulu Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka vuxokoxoko byo seketela Ku bvumba/endla minkumbetelo Ntiyiso na mavonelo Mavonelo ya mutsari Ku kumbetela tinhlamuselo ta marito lama nga tolovelekangiki na swifaniso Ririmi ra mafundza/nkamafundza Nhlamuselo yo kongoma/yo tumbela Swigaririmi 	Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha/koma: Tsala papila ra mafundza <ul style="list-style-type: none"> Swilaveko swa xivumbeko, xitayili Vaamukeri va mahungu, xikongomelo na mbangu Nhlawulo wa marito Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata Ku pfapfarhuta Ku pfluxeta Ku hlela Ku hlerisisa na ku andlala Tsala papila hi ku tsala u landzelela magoza	Xiyimo xa rito: Mavitaswianakanyiwa; Vundhawu Mahlawuri: vukulu, nkoka Xiyimo xa xivulwa: Ku longoloxa (ku landzelelana); ndzimana ya nhlamuselo, ririmi ra nsusumeto na ro tlhontha matitwelo; mboyamelatlhelorin'we na ku veng handle ka xivangelo, ku vona mhaka hi tihlo rin'we, switirhisiwa swa xitayili swa ririmi (swikhavisaririmi) Tinhlamuselo ta marito: Vamavizweni, maritofularha, nhlamuselo yo kongoma, nhlamuselo yo gega Mahikahatelo: Mimfungho ya mintshaho; mfungo wa xihlamalo/rihlamari, hefemulo; hiko; mimfungho ya swivutiso; mfungo wa nsiyo - ku komba ku ya emahlweni

KOTARA YA 1				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 3 (60 wa timaraka) KU ANGULA EKA SWITSHURIWA: <ul style="list-style-type: none"> Xitshuriwa xa matsalwa kumbe xo ka xi nga ri xa matsalwa (20 wa timaraka) Xitshuriwa xa swo voniwa (10 wa timaraka) Nkomiso (10 wa timaraka) Swiaki na milawu ya matirhisele ya ririmi (20 wa timaraka) 				

MIGINGIRIKO YA MAKAMBELELO YA NKAMAFUNDZA			
Migingiriko ya ku yingisela na ku vulavula <ul style="list-style-type: none"> Migingiriko yo hambanahambana ya ku yingisela na ku vulavula Landzelela magoza ya ku yingisela 	Migingiriko ya ku hlaya na ku langutisa <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku landzelela magoza Migingiriko yo hlayela ehenhla Migingiriko ya xikabelantwisiso xo hlaya Migingiriko ya switshuriwa swa matsalwa leyi kongomisiweke eka tinxaka tinharhu ta matsalwa ya ndzawulelo eka simesitara (vutlhokovetseri, novhele na xirungulwana) 	<ul style="list-style-type: none"> Migingiriko ya ku tsala na ku andlala Ku tsala hi ku landzelela magoza Ku tsala tindzimana Switshuriwa swa xitsalwambiko Xitsalwana Ku tsala ka vutumbuluxi 	Migingiriko ya swiaki na milawu ya matirhisele ya ririmi <ul style="list-style-type: none"> Migingiriko yo hambanahambana ya swiaki na milawu ya matirhisele ya ririmi leyi fambisanaka na tinxaka ta switshuriwa

GIREDI YA 7 XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA: NKOMISO WA MINTIRHO YA MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: KOTARA YA 1

MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 1 SWANOMO <ul style="list-style-type: none"> Ku hlayela ehenhla (20 wa timaraka) (Mudyondzisi u sungula ntirho wa swa nomo eka kotara ya 1 kutani wu ta hetisiwa na ku rkehodiwa eka kotara ya 2)	MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 2 KU TSALA <ul style="list-style-type: none"> Xitsalwana: Ndzungulo/nhlamuselo (30 wa timaraka) (Exikarhi ka kotara)	MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 3 (60 wa timaraka) KU ANGULA EKA SWITSHURIWA: <ul style="list-style-type: none"> Xitshuriwa xa matsalwa kumbe xo ka xi nga ri xa matsalwa (20) Xitshuriwa xa swo voniwa (10) Nkomiso (10 wa timaraka) Swiaki na milawu ya matirhisele ya ririmi (20)
--	---	--

2023/24 NKUNGUHATO WO DYONDZISA WA LEMBE WA NSIVAMAVANGWA WA RIXAKA: XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA: GIREDI YA 7 (KOTARA YA 2)

KOTARA YA 2				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
1-2	<p>Maqhinga ya ku yingisela na ku vulavula Xikambelantwisiso xo yingisela: Tirhisa xitshuriwa xa swo voniwa swo fana na phositara/xinavetiso/ku hlayiwa ka mahungu ya le ka Thelevhixini Landzelela magoza yo yingisela: Ku tilulamisa ku yingisela: Tivisa vadyondzi eka ku yingisela Hi nkarhi wo yingisela – ku vutisa swivutiso, ku lemuka, ku fananisa, ku teka tinotsi, ku hlamusela Endzhaku ko yingisela i nghingiriko lowu ku landzelaka ku yingisela hi koxe. Vadyondzi va:</p> <ul style="list-style-type: none"> vutisa swivutiso, vulavula hi leswi xivulavuri xi nga swi vula, na sw. na sw. Katsakanya Teka swiboho <p>Ku hlayela ehenhla (novhele)</p> <ul style="list-style-type: none"> Matirhiselo ya thoni, Matwariselo ya rito Mavulelo ya marito Landzelela mimfungho Ku languta vaamukeri va mahungu Mahikahatelo leswaku swi ta twisiseka Ririmi ro tirhisa miri leri faneleke 	<p>Ku hlaya/langutisa hi xikongomelo xo twisisa: Tirhisa xitshuriwa xo tsariwa na/kumbe swovoniwa swo fana na xinavetiso/phositara/ku hlayiwa ka mahungu ya le ka thelevhixini) Maqhinga ya ku hlaya</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko hi ku angarhela Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka mahungu Ku hlaya hi ku dzika Endla minkumbetelo (swimunhuhatawa, mbangu, vutumbulukelo, hungu) Kumbetela nhlamuselo ya marito lama nga tolovelekangiki hi ku tirhisa vuswikoti byo avanyisa rito hi swiphemu ku kuma nhlamuselo Ririmi ro onga Ririmi ra mafundza/nkamafundza 	<p>Tsala switshuriwa swa switsalwambiko: Xinavetiso/phositara/ku hlayiwa ka mahungu ya le ka thelevhixini (hlawula xin'we ntsena)</p> <ul style="list-style-type: none"> Swilaveko swa xivumbeko Xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu Nhlawulo wa marito na ku vumba swivulwa Swiphemu swa swo voniwa swo fana na tinxaka ta tifonto na sayizi, tinhlokomhaka, mimfungho, muhlovo) Ririmi ro onga/ra nsusumeto <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata Ku pfapfarhuta Ku pfuxeta Ku hlela Ku hlerisisa na ku andlala 	<p>Xiyimo xa rito: Mavitavito, rimbewu, vun'we, vuningi, Rihlawuri: vukulu, nkoka Xiyimo xa xivulwa: Marito ya muvulavuri na marito yo runguriwa, swivulwan'we na swivulwankatsano Tinhlamuselo ta marito: Vamavizweni, maritofularha, tinhlamuselo to kongoma na to gega Mahikahatelo na mapeletelo: Hikombirhi, hikwana, ku tirhisa dikixinari</p>

KOTARA YA 2				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
3-4	<p>Maqhinga ya ku yingisela na ku vulavula: Mbhurisano wa ntlawa/tlilasi hi ku nyika swileriso kumbe ku landzelela maendlelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Hlawula nhlokomhaka Ku avalena miehleketo Syerisana na van'wana na ku yingisela hi vukheta Tatisa mavangwa <p>Ku vulavula loku lulamisiweke/ka xijumani hi ndlela yo landzelela swileriso kumbe maendlelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Kongomisa eka nhlawulo wa marito Matirhiselo ya thoni, magoza, na matwariselo ya rito Matirhiselo ya swikoweto/switsundzuxo swo voniwa Matirhiselo ya ririmi ro tirhisa miri leri faneleke 	<p>Ku hlaya/ku langutisa hi xikongomelo xo twisisa:</p> <p>Hlaya xitshuriwa xa xileriso swo fana na rhesipi/swiletelo swa matihelo, sw. na sw. Kongomisa eka ntwisiso (Maqhinga ya ku hlaya)</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko bya timhakankulu Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka vuxokoxoko byo seketela Ku hlaya hi ku dzika Endla minkumbetelo <p>Ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisa ku hlaya (tivisa xitshuriwa) Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) <p>Vutlhokovetseri</p> <ul style="list-style-type: none"> Swihlawulekisinkulu swa xitlhokovetselo Tithekiniki ta matirhiselo ta xitlhokovetselo, swigaririmi/vufananisi, yelano wa mimpfumawulo, ncino Xivumbeko xa xitlhokovetselo, mintila, tindzimana, ndlela leyi marito ya longoloxiweke na ku tsariwa ha yona Nhlamuselo yo gega/tumbela Moya Nkongomelo na hungu 	<p>Xitshuriwa xa switsalwambiko swo koma: Tsala xitshuriwa xa swileriso xo fana na matirhiselo ya xitirhisiwa, malulamiso ya swakudya, ku lunghisa leswi nga onhaka, na sw. na sw.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tirhisa swilaveko leswi faneleke swa xivumbeko na xitayili Kongomisa eka vaamukeri va mahungu hi xikongomelo na mbangu Nkhomano wa tindzimana Tirhisa nhlawulo wa marito na xivumbeko xa xivulwa leswi faneleke <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata Ku pfapfarhuta Ku pfuxeta Ku hlela Ku hlerisisa na ku andlala 	<p>Xiyimo xa rito:</p> <p>Maengeteri; vundhawu</p> <p>Rihlawuri: ro komba ntsengo</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: Xivulwa xa riendli ra nghingiriko na xivulwa xa riendli ra xitwisiwo</p> <p>Tinhlamuselo ta marito: Swivulavulelo na swivuriso</p> <p>Mahikahatelo:</p> <p>xiboho, xirhatana</p> <p>Ku tirhisa Dikixinari</p>
<p>MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 1: SWA NOMO</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlayela ehenhla (20 wa timaraka) <p>Vadyondzisi va sungula ku nyika ntirho lowu exikarhi ka kotara ya 1 ku endlela leswaku vadyondzi hinkwavo va ta va va kamberi wile hi ku hela ka kotara ya 2)</p>				

KOTARA YA 2				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
5-6	<p>Maqhingana ya ku yingisela na ku vulavula: Xikambelantwisiso xo yingisela: Yingisela ntshaho wa novhele</p> <ul style="list-style-type: none"> Hlamusela magoza yo yingisela Teka tinotsi Hlamula swivutiso <p>Landzelela magoza yo yingisela:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisela ku yingisela: Tivisa vadyondzi eka ku yingisela Hi nkarhi wo yingisela – ku vutisa swivutiso, ku lemuka, ku fananisa, ku teka tinotsi, ku hlamusela Endzhaku ko yingisela i nghingiriko lowu ku landzelaka ku yingisela hi koxe. Vadyondzi va: Vutisa swivutiso, Vulavula hi leswi xivulavuri xi nga swi vula, na sw. na sw. 	<p>Ku hlaya/langutisa hi xikongomelo xo twisisa Hlaya xitshuriwa xa matsalwa: Ntshaho wa novhele</p> <p>Swihlawulekisinkulu swa xitshuriwa xa matsalwa: Swo fana na ximunhuhata, vumunhuhati, kungu, ntlimbo, vundzhaku, mbangu, murunguri, nkongomelo</p> <p>Maqhingana yo hlaya</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku hattisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko hi ku angarhela Ku hlaya hi ku hattisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka mahungu Endla minkumbetelo (swimunhuhata, mbangu, vutumbulukelo, hungu) Kumbetela nhlamuselo ya marito lama nga tolovelekangiki hi ku tirhisa vuswikoti byo avanyisa rito hi swiphemu ku kuma nhlamuselo Ririmi ro tlhonthla matitwelo <p>Katsakanya xitshuriwa Ku hlaya/langutisa hi xikongomelo xo twisisa - xitshuriwa xo tsariwa na/kumbe xa swo voniwa swo fana na: Khathuni/swichupuchupu swa tikhomiki Xivumbeko, swimbyarumbyaru swa mbulavulo, mafambafambiselo ya swirho swa xikandza, ririmi ro tirhisa miri, mbango, mahikahatelo, nhlawulo wa marito, swigaririmi, xikongomelo xa mudirowi wa tikhathuni.</p> <p>Ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisela ku hlaya (tivisa xitshuriwa) Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) 	<p>Xitshuriwa xa xitsalwambiko: Tsala nhluto wa buku/papila ra ximfumo/mafundza ro ya eka mutsari/muhangalasi</p> <p>Tirhisa milawu ya tindzimana:</p> <ul style="list-style-type: none"> Xivulwa xa nhlokomhaka xa ndzimana Timhakankulu na ta ku seketela Ndzandzelelano lowu faneleke wa tindzimana Tirhisa mahlanganisi ku kombisa nkhomano Tirhisa tinxaka to hambanahambana ta swivulwa, vulehi na swivumbeko <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata Ku pfapfarhuta Ku pfuxeta Ku hlela Ku hlerisisa na ku andlala <p>Tsala nhluto wa buku/papila ra ximfumo/mafundza ro ya eka mutsari/muhangalasi</p>	<p>Xiyimo xa rito: Mavitankatsano; tinxaka ta mabumabumeri</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: Nhlokomhaka, riendli na xiendliwa, xitwananisi xa nhlokomhaka, swivulwan'we/swivulwahosi, switatimende, nkarhi wa sweswi, nkarhi lowu hundzeke</p> <p>Mahikahatelo: Hiko, hefemulo, mfungho wa rihlamari, mfungho wa xivutiso Ku tirhisa dikixinari</p>

KOTARA YA 2				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
		<ul style="list-style-type: none"> Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) 		
MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 4				
<ul style="list-style-type: none"> Ku tsala xitshuriwa xa xitsalwambiko: (2 swo koma kumbe 1 xo leha) 10 wa timaraka (Xi tsariwa ku nga se tsariwa xikambelo xa le xikarhi ka lembe xo lawuriwa) 				
7-8	<p>Maqhinga ya ku yingisela na ku vulavula Xikambelantwisiso xo yingisela xa ku komba hilaha fomo/fomo ya swivutiso swa ndzavisiso yi tatiwaka ha kona</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku titoloveta magoza yo yingisela Teka tinotsi Hlamula swivutiso <p>Tinxaka to hambanahambana ta vutihlanganisi bya swa nomo: Hi matirhiselelo ya fomo ya swivutiso swa ndzavisiso kumbe fomo.</p> <p>Mbhurisano/nkanerisano wa foramu/phanele</p> <ul style="list-style-type: none"> Hlawula nhlokomhaka Ku nyikana miehleketo Siyerisana na van'wana na ku yingisela hi vukheta Tatisa mavangwa Tirhisa marito yo komba ku angula eka leswi vuriwaka xik. oho, he, kumbexana, aredzi ku yisa emahlweni mbhurisano 	<p>Xitshuriwa xa mahungu: Hlaya xitshuriwa hi matatiselo ya fomo (fomo ya xikombelo/vuxokoxoko bya wena/ndzavisiso/fomo ya xithekinoloji, sw. na sw)/nkoka wa fomo ya swivutiso swa ndzavisiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Vuxokoxoko/mahungu lama lavekaka Matirhiselelo ya ririmi Nsayino <p>Maqhinga ya ku hlaya</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko hi ku angarhela na ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka mahungu Vumba vuxaka Hlamula swivutiso Landzelerisa no basisa Nhlamuselo ya marito <p>Ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisela ku hlaya (tivisa xitshuriwa) Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) <p>Ku hlaya/langutisa hi xikongomelo xo twisisa: Ku tsala nkomiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko hi ku angarhela Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo 	<p>Switshuriwa swa switsalwambiko: Ku tatisa fomo ya swivutiso swa ndzavisiso kumbe tifomo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Landzelela swileriso Nyika mahungu/vuxokoxoko hi ku hetiseka Tirhisa ririmi leri faneleke <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata Ku pfapfarhuta Ku pfluxeta Ku hlela Ku hlerisisa na ku andlala 	<p>Xiyimo xa rito: Mavitaswilo; mavitantlawa; maengeteri ya mukhuva na nkarhi; mabumabumeri</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: Swivulwanandza, swivulwankatsano na swivulwampfungano</p> <p>Tinhlamuselo ta marito: Vamavizweni, maritofularha, mafanapeletwana/tihomonimi</p> <p>Mahikahatelo: Mimfungho ya swivutiso; mfungho wa nsiyo – ku komba ku ya emahlweni; ku tirhisa maletere lamakulu; xiboho</p> <p>Nkomiso wa marito - mavitonkomiso/inixiyalizimi, akhironimi, swicupu</p> <p>Ntivomarito eka mbangu</p>

KOTARA YA 2				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
		kuma mongo eka mahungu <ul style="list-style-type: none"> Ku katsakanya Ku vumba xifaniso emiehleketweni Ku endla minkumbetelo Nhlamuselo ya marito 		
9-10	MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 5: XIKAMBELWANA XO LAWURIWA XA KHOTAVUXIKA KU ANGULA EKA SWITSHURIWA (60 wa timaraka) <ul style="list-style-type: none"> Xivutiso xa 1: Xitshuriwa xa matsalwa/xo ka xi nga ri xa matsalwa (20 wa timaraka) Xivutiso xa 2: Xitshuriwa xa swovoniwa (10 wa timaraka) Xivutiso xa 3: Nkomiso (10) Xivutiso xa 4: Swiaki na milawu ya matirhiselo ya ririmi (20 wa timaraka) 			

MIGINGIRIKO YA MAKAMBELELO YA NKAMAFUNDZA (Makambeleso ya dyondzo/nkamafundza yo yisa emahlweni)			
Migingiriko ya ku yingisela na ku vulavula <ul style="list-style-type: none"> Migingiriko yo hambanahambana ya ku yingisela na ku vulavula Landzelela magoza ya ku yingisela 	Migingiriko ya ku hlaya na ku langutisa <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku landzelela magoza Migingiriko yo hlayela ehenhla Migingiriko ya xikambelantwisiso xo hlaya Migingiriko ya switshuriwa swa matsalwa leyi kongomisiweke eka tinxaka tinharhu ta matsalwa ya ndzawulelo eka simesitara (vutlhokovetseri, novhele na xirungulwana) 	Migingiriko ya ku tsala na ku andlala <ul style="list-style-type: none"> Ku tsala hi ku landzelela magoza Ku tsala tindzimana Switshuriwa swa xitsalwambiko Xitsalwana Ku tsala ka vutumbuluxi 	Migingiriko ya swiaki na milawu ya matirhiselo ya ririmi <ul style="list-style-type: none"> Migingiriko yo hambanahambana ya swiaki na milawu ya matirhiselo ya ririmi leyi fambisanaka na tinxaka ta switshuriwa
GIREDI YA 7 XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA: NKOMISO WA MINTIRHO YA MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: KOTARA YA 2			
MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 1 SWANOMO: <ul style="list-style-type: none"> Ku hlayela ehenhla (20 wa timaraka) Vadyondzisi va sungula ntirho lowu eka kotara ya 1 ku endlela leswaku vadyondzi hinhkwavo va va va kamberiwile hi ku hela ka kotara ya 2	MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 4: <ul style="list-style-type: none"> Ku tsala xitshuriwa xa xitsalwambiko: (2 swo koma kumbe 1 xo leha) 10 wa timaraka (Xi tsariwa ku nga se tsariwa xikambelwana xo lawuriwa)	MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 5: XIKAMBELWANA XO LAWURIWA XA KHOTAVUXIKA KU ANGULA EKA SWITSHURIWA (60 WA TIMARAKA) <ul style="list-style-type: none"> Xivutiso xa 1: Xitshuriwa xa matsalwa/xo ka xi nga ri xa matsalwa (20 wa timaraka) Xivutiso xa 2: Xitshuriwa xa swo voniwa (10 wa timaraka) Xivutiso xa 3: Nkomiso (10 wa timaraka) Xivutiso xa 4: Swiaki na milawu ya matirhiselo ya ririmi (20 wa timaraka) 	

2023/24 NKUNGUHATO WO DYONDZISA WA LEMBE WA NSIVAMAVANGWA WA RIXAKA: XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA: GIREDI YA 7 (KOTARA YA 3)

KOTARA YA 3				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
1-2	<p>Maqhingha ya ku yingisela na ku vulavula</p> <p>Yingisela na ku vulavula hi ntlangu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Teka xiave eka mbulavurisano wa nkamafundza hi ntlangu Tirhisa rhejisitara leri lulameke/ faneleke Tirhisa ririmi leri faneleke Yisa emahlweni mbulavurisano Hlamula swivutiso <p>Landzelela magoza yo yingisela:</p> <p>Ku tilulamisela ku yingisela: Tivisa vadyondzi eka ku yingisela</p> <p>Hi nkarhi wo yingisela – ku vutisa swivutiso, ku lemuka, ku fananisa, ku teka tinotsi, ku hlamusela</p> <p>Endzhaku ko yingisela i nghingiriko lowu ku landzelaka ku yingisela hi koxe.</p> <p>Vadyondzi va:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vutisa swivutiso, Vulavula hi leswi xivulavuri xi nga swi vula, na sw. na sw. Katsakanya Teka swiboho <p>Ku hlayela ehenhla (ntlangu)</p> <ul style="list-style-type: none"> Matirhisele ya thoni, matwarisele ya rito Mavulelo ya marito, ku landzelela mimfungho, ku languta vaamukeri va mahungu Tekela enhlokweni mahikahatelo leswaku swi ta twisiseka Tirhisa ririmi ro tirhisa miri leri faneleke/swikoweto 	<p>Xitshuriwa xa matsalwa: xo fana na ntlangu wa lavantshwa/ntlangu wa le ka xiyanimoya</p> <ul style="list-style-type: none"> Swihlawulekisinkulu swa xitshuriwa xa matsalwa: Swo fana na ximunhuhatwa, vumunhuhati, kungu, ntlimbo, vundzhaku, mbangu, murunguri, nkongomelo <p>Kongomisa eka ntwisiso (Maqhingha ya ku hlaya)</p> <ul style="list-style-type: none"> Vumba vuxaka Hlamula swivutiso Ku landzelerisa na ku basisa Ku hlanganisa Ku hlela <p>Vuthokovetseri</p> <ul style="list-style-type: none"> Swihlawulekisinkulu swa xithhokovetselo Tithekiniki ta matirhisele ta xithhokovetselo, swigaririmi/vufananisi, yelano wa mimpfumawulo, ncino Xivumbeko xa xithhokovetselo, mintila, tindzimana, ndlela leyi marito ya longoloxiweke na ku tsariwa ha yona Nhlamuselo yo gega/tumbela Moya Nkongomelo na hungu <p>Ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisela ku hlaya (tivisa xitshuriwa) Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) 	<p>Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha, xik. n'wangulano/inthavhiyu yo tsariwa</p> <ul style="list-style-type: none"> Swilaveko swa xivumbeko, xitayili, Vaamukeri va mahungu, xikongomelo na mbangu Nhlawulo wa marito Matirhisele ya ririmi leri faneleke <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata Ku pfapfarhuta Ku pfuxeta Ku hlela Ku hlerisisa na ku andlala 	<p>Xiyimo xa rito:</p> <p>Mavitavito, vun'we na vuningi, maengeteri: mukhuva, nkarhi, ndhawu</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: Xivulwampfilungano; marito ya movulavuri na marito yo runguriwa.</p> <p>Tinhlamuselo ta marito: timitsu ta marito</p> <p>Mahikahatelo: Hikombirhi; mimfungho ya mintshaho; hefemulo; hiko; xirhatana; mfungho wa xivutiso</p>

KOTARA YA 3				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
3-4	<p>Maqhingha ya ku yingisela na ku vulavula Ku yingisela na ku teka xiave eka nkanerisano hi phurojeke. Tinhlokomhaka ti ta kaneriwa no hlamuseriwa etlilasini Yingisela na ku vulavula hi leswaku vulavisisi i yini/maendlelo ya vulavisisi hi matsalwa ya ndzawulelo lama nyikiweke na nhlokomhaka.</p> <p>Ku yingisela na ku teka tinotsi hi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mahungu hi phurojeke. • Magoza yo hambanahambana ya phurojeke. • Ku hlamusela vulavisisi • Hlamusela maendlelo ya vulavusisi • Tumbuluxa swivutiso swa kwalomu ka 2-3 swa vulavisisi • Swihlovo/matsalwa lama tirhisiweke/bibilyogirafi • Vutisa na ku hlamula swivutiso • Nyika miehleketo na mavonelo no hlawula. 	<p>Hlaya ku kuma mahungu mayelana na tinhlokomhaka na matsalwa ya ndzawulelo lama hlawuriweke. Vadyondzi va hlawula nhlokomhaka/tsalwa ra ndzawulelo, va sungula ku hlaya na ku hlengeleta swihlovo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlawula mahungu ya vulavisisi lawa nga ta tisiwa exikolweni. • Lulamisa mahungu lama nga ta tirhisiwa eka xiyenge xo tsariwa. <p>Maqhingha yo hlaya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko hi ku angarhela na Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka mahungu, ku vumba xifaniso xa le miehleketo • Ku hlaya hi ku dzika • Ku endla minkumbetelo • Tinhlamuselo ta marito/swivulwahava swintshwa • Mavonelo ya mutsari • Ntiyiso na mavonelo • Nhlamuselo yo tumbela <p>Xitshuriwa xa matsalwa: Mintsheketo Dyondzisa swihlawulekisi swa xitshuriwa xa matsalwa swo fana na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ximunhuhata, vumunhuhati, kungu • Ntlimbo, vundzhaku, mbangu, murunguri, nkongomelo <p>Landzelela magoza ya ku hlaya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku tilulamisela ku hlaya (tivisa xitshuriwa) • Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) • Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) 	<p>Tsala tinotsi/katsakanya mahungu/tumbuluxa rimba ro veketela mahungu hi vulavisisi. Tirhisa tinxaka to hambana ta marimba yo veketela mhungu (tinotsi, nkomiso/mepe wa miehleketo) ku lulamisa vulavisisi bya phurojeke. Matsalelo ya bibilyogirafi (Goza ra 1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tinhlokomhaka to hambanahambana ti lava tinxaka to hambana ta marimba yo veketela mahungu. • Hlawula no tumbuluxa marimba lama faneleke ku seketela muxaka wa xiendliswa lexi nga ta tumbuluxiwa. <p>Kongomisa eka magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlawula marungula lama faneleke • Tsala hi marito ya wena. • Hlawula rimba leri ri nga fanela ku ya hi muxaka wa xitshuriwa lexi xi nga ta tumbuluxiwa. • Tirhisa swivumbeko swa ririmi na milawu swo lulama. • Xitshuriwa xin'wana na xin'wana xi ta kombisa ririmi leri faneleke ku tirhisiwa eka phurojeke. <p>Tsala vulavisisi (rimba ro veketela mahungu) bya phurojeke na matsalwa lama tirhisiweke/swihlovo/bibilyogirafi</p>	<p>Xiyimo xa rito: Marito yantshwa na swivulwahava hi ku ya hi swilaveko swa tinhlokomhaka to hambanahambana</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: Mbulavulo; minkarhi ya maendli, tinxaka ta xivulwa, tinxaka ta ndzimana; swihluvi swa mbulavulo.</p> <p>Tinhlamuselo ta marito Nhlamuselo yo gega; nhlamuselo yo kongoma; matirhisele ya ririmi hi vuxoperi; ririmi ro ka ri nga ri ra ximfumo; jagoni</p> <p>Mahikahatelo: Tipatironi ta mapeletelo. Ntivomarito eka mbangu ku ya hi swilaveko swa xitshuriwa lexi nga ta tumbuluxiwa</p>

KOTARA YA 3				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
VHIKI 4 MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 6: KU TSALA KA VUTUMBULUXI: PHUROJEKE GOZA RA 1: Vulavisisi (vadyondzi va endla vulavisisi hi phurojeke ya vona) (20 wa timaraka)				
5-6	<p>Maqhingana ya ku yingisela na ku vulavula Va yingisela na ku vulavula hi ku tsala ntirho wa phurojeke (Goza ra 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> Teka tinotsi Vutisa swivutiso Twisisa mbuyelo wa leswi languteriweke hi nhlokomhaka yin'wana na yin'wana. 	<p>Hlaya mahungu lama ya hlengetiweke ya vulavisisi hi phurojeke:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tirhisa vulavisisi (tinotsi/nkomiso/mepe wa miehleketo) ku lulamisela xiyenge xa ku tsariwa xa phurojeke. Twisisa milawu leyi lavekaka ku heta phurojeke. Hlaya tirhubiriki ta phurojeke na ku twisisa swilaveko swa makambelelo <p>Xitshuriwa xa matsalwa: Mintsheketo/ntlangu Dyondzisa swihlawulekisinkulu swa xitshuriwa xa matsalwa swo fana na:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ximunhuhata, vumunhuhati, kungu, ntlimbo, vundzhaku, mbangu, murunguri, nkongomelo <p>Kongomisa eka ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisela ku hlaya (tivisa xitshuriwa) Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) 	<p>Tsala/dirowa/tumbuluxa ntirho wo tsariwa wa nhlokomhaka leyi hlawuriweke</p> <ul style="list-style-type: none"> Goza ra 2: Ku tsariwa ka phurojeke Xivumbeko na swihlawulekisi leswi faneleke Lulamisa vundzeni (mepe wa miehleketo) Timhakankulu na to seketela. Ndzimana/milawu ya swo voniwa Nxaxamelo lowu faneleke wa tindzimana ku tiyisisa ku khomana ka tona. Ku kunguhata ku lulamisa mahungu <p>Kongomisa eka leswi landzelaka:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata (vulavisisi) Ku pfapfarhuta (landzelela xivumbeko) Ku hlela na ku hlerisisa Ku andlala phurojeke leyi tumbuluxiweke kahle. 	<p>Xiyimo xa rito: Leswi swi lavekaka ku ya hi muxaka wa nhlokomhaka leyi hlawuriweke ya phurojeke</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: Leswi swi lavekaka ku ya hi muxaka wa nhlokomhaka leyi hlawuriweke ya phurojeke</p> <p>Nhlamuselo ya rito: Leswi swi lavekaka ku ya hi muxaka wa nhlokomhaka leyi hlawuriweke ya phurojeke</p> <p>Mahikahatelo: Tipatironi ta mapeletelo.</p> <p>Ntivomarito eka mbangu Ndzulamiso wa switsariwa swa ririmi swo huma eka vadyondzi</p>

KOTARA YA 3				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
VHIKI 6 MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 6: KU TSALA KA VUTUMBULUXI: PHUROJEKE Goza ra 2: Ku tsala (Vadyondzi va tsala phurojeke ya vona) (30 wa timaraka) <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata/ku tilulamisela ku tsala ka vutumbuluxi ka phurojeke Ku pfapfarhuta Ku pfluxeta Ku hlela Ku hlerisisa Ku andala 				
7-8	Maqhinga ya ku yingisela na ku vulavula: Lulamisa vadyondzi ku tsala na ku nyika vuandlalo bya vona bya swa nomo hi phurojeke (Goza ra 3) <ul style="list-style-type: none"> Matirhisele ya ririmi Rhejisitara Thoni Ririmi ra miri Manghenelo na mahetelelo Hlaya tirhuburiki ta phurojeke na ku twisisa swilaveko swa makambebelelo Xitirhisiwa xo kambisisa lexi nga na mahungu ya mahlamulelo ya swivutiso, vuxaka exikarhi ka phurojeke na matsalwa ya ndzawulelo lama hlawuriweke, maandlalelo ya mahungu hi ndlela leyi baseke, leyi sasekisiweke no twisiseka, ku tirhisiwa ka mahungu lama eneleke. 	Xitshuriwa xa matsalwa: Vutlhokovetseri/ntlangu/xirungulwana/novh ele (ntshaho) (Ku tilulamisela xikambelwana xa matsalwa) Swihlawulekisingulu swa xitshuriwa xa matsalwa swo fana na: ximunhuhata, vumunhuhati, kungu, ntlimbo, vundzhaku, mbangu, murunguri, nkongomelo Kongomisa eka ku hlaya hi ku landzelela magoza: <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisela ku hlaya (tivisa xitshuriwa) Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) 	Xitshuriwa xa xitsalwambiko: Nkomiso/tinotsi ta vuandlalo ta xiyenge xa swa nomo swa phurojeke. <ul style="list-style-type: none"> Swilaveko swa xivumbeko, xitayili, Vaamukeri va mahungu, xikongomelo na mbangu Nhlawulo wa marito, nhlamuselo leyi nga erivaleni Ku hlamula swivutiso Xivumbeko xa xivulwa, vulehi na tinxaka. Tirhisa mahlanganisi ku kombisa nkhomano Kongomisa eka ku tumbuluxa vuandlalo lebyi tsariweke lebyi fambelanaka na tsalwa ra ndzawulelo na nhlokomhaka leyi hlawuriweke	Ntirho wa xiyimo xa rito: Mabumabumeri Ntirho wa xiyimo xa xivulwa: Ku tsala tindzimana Nhlamuselo ya rito: Rito rin'we ematshan'wini ya xivulwana Mahikahatelo na mapeletelo: Tipatironi ta mapeletelo Ntivomarito eka mbangu
9-10	Maqhinga ya ku yingisela na ku vulavula Xikambelantwisiso xo yingisela (phositara leyi nga na mahungu hi xivumbeko xa swo voniwa/ thwita) <ul style="list-style-type: none"> Hlamusela magoza yo yingisela 	Ku hlaya/langutisa hi xikongomelo xo twisisa (tirhisa xitshuriwa xo tsariwa na/kumbe swo voniwa swo fana na phositara leyi nga na mahungu hi xivumbeko xa swo voniwa/xitshuriwa xa mahungu hi thwita tithwiti)	Tsala switshuriwa xa switsalwambiko: Phositara leyi nga na mahungu hi xivumbeko xa swovoniwa/ Tithwiti <ul style="list-style-type: none"> Swilaveko swa xivumbeko Xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu 	Xiyimo xa rito: mavitavito, rimbewu, vun'we, vuningi, Rihlawuri: vukulu, nkoka Xiyimo xa xivulwa: Ku longoloxa (ku landzelelana); ndzimana ya nhlamuselo, ririmi ra nsunsumeto na ro

KOTARA YA 3				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
	<ul style="list-style-type: none"> Teka tinotsi Tsala tinhlamulo 	<ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko hi ku angarhela Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka mahungu Ku hlaya hi ku dzika Endla minkumbetelo (swimunhuhata, mbangu, vutumbulukelo, hungu) Kumbetela nhlamuselo ya marito lama nga tolovelekangiki hi ku tirhisa vuswikoti byo avanyisa rito hi swiphemu ku kuma nhlamuselo Ririmi ro onga Ririmi ra mafundza/ nkamafundza <p>Kongomisa eka ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisela ku hlaya (Tivisa xitshuriwa) Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) 	<ul style="list-style-type: none"> Nhlawulo wa marito na mavumbelo ya swivulwa Swiphemu swa swovoniwa swo fana na tinxaka ta tifonto na sayizi, tinhlokomhaka, mimfungho, muhlovo) Ririmi ro onga/ra nsunsumeto <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata Ku pfapfarhuta Ku pfuxeta Ku hlela Ku hlerisisa na ku andlala 	<p>tlhontha matitwelo; mboyamelathelorin'we na ku venga handle ka xivangelo, ku vona mhaka hi tihlo rin'we, switirhisiwa swa xitayili swa ririmi (swikhavisaririmi)</p> <p>Tinhlamuselo ta marito: vamavizweni, maritofularha, tinhlamuselo to kongoma na to gega</p> <p>Mahikahatelo na mapeletelo: mfungho wa mintshaho; hefemulo; hiko; mimfungho ya swivutiso; mfungho wa nsiyo –ku komba ku ya emahlweni</p> <p>Ku tirhisa Dikixinari</p> <p>Ntivomarito eka mbangu</p>
<p>MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 7</p> <p>KU TSALA KA VUTUMBULUXI: PHUROJEKE</p> <p>Goza ra 3: Vuandlalo bya Swanomo (Vadyondzi va andlala phurojeke ya vona hi swa nomo) (20 wa timaraka)</p> <ul style="list-style-type: none"> U tirhisa xivumbeko lexi faneleke: Masungulo, miri na mahetelelo U andlala mhakankulu na vuxokoxoko byo seketela U tirhisa ririmi ra miri leri faneleke na vuswikoti byo andlala, xik. u languta vayingiseri, mayimelo ya kahle no cinca cinca ntwariso wa rito, tirhisa swikoweto (tirhisa mavoko), tirhisa thoni ya rito ra yena ra ntumbuluko U teka xiave eka minkanerisano U tshama eka nhlokomhaka U nyika xivikontsundzuxo lexi faneleke U tshama eka nkanerisano U kombisa ku twisisa timfanelo na matitwelo ya van'wana <p>(Sungula hi ntirho wa swa nomo eka kotara ya 3 u fika emakumu eka kotara ya 4 loko timaraka ti rhekhodiwa)</p>				

KOTARA YA 3				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 8 KU ANGULA EKA MATSALWA (30 WA TIMARAKA) <ul style="list-style-type: none"> Vutlhokovetseri (10 wa timaraka) – xa boha NA Novhele/ Ntlangu (10 wa timaraka) NA Swirungulwana/mintsheketo (10 wa timaraka) 				
MIGINGIRIKO YA MAKAMBELELO YA NKAMAFUNDZA (Makambelelo ya dyondzo/nkamafundza yo yisa emahlweni)				
Migingiriko ya ku yingisela na ku vulavula <ul style="list-style-type: none"> Migingiriko yo hambanahambana ya ku yingisela na ku vulavula Landzelela magoza ya ku yingisela 	Migingiriko ya ku hlaya na ku langutisa <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku landzelela magoza Migingiriko yo hlayela ehenhla Migingiriko ya xikambelantwisiso xo hlaya Migingiriko ya switshuriwa swa matsalwa leyi kongomisiweke eka tinxaka tinharhu ta matsalwa ya ndzawulelo eka simesitara (vutlhokovetseri, novhele na xirungulwana) 	Migingiriko ya ku tsala na ku andlala <ul style="list-style-type: none"> Ku tsala hi ku landzelela magoza Ku tsala tindzimana Switshuriwa swa xitsalwambiko Xitsalwana Ku tsala ka vutumbuluxi 	Migingiriko ya swiaki na milawu ya matirhisele ya ririmi <ul style="list-style-type: none"> Migingiriko yo hambanahambana ya swiaki na milawu ya matirhisele ya ririmi leyi fambisanaka na tinxaka ta switshuriwa 	
GIREDI YA 7 XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA: NKOMISO WA MINTIRHO YA MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: KOTARA YA 3				
MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 6 – PHUROJEKE YA KU TSALA KA VUTUMBULUXI – <ul style="list-style-type: none"> Ndzavisiso na ku tsala phurojeke (20 + 30 = 50 wa timaraka) 	MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 7 PHUROJEKE YA KU TSALA KA VUTUMBULUXI <ul style="list-style-type: none"> Vuandlalo bya swa nomo bya phurojeke (20 wa timaraka) (Sungula hi ntirho wa swa nomo eka kotara ya 3 u fika emakumu eka kotara ya 4 loko timaraka ti rhekhodiwa)	MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 8 KU ANGULA EKA MATSALWA (30 wa timaraka) <ul style="list-style-type: none"> Xitlhokovetselo (10 wa timaraka) - Xa boha na Novhele/ntlangu (10 wa timaraka) NA Swirungulwana/mintsheketo (10 wa timaraka) 		

2023/24 NKUNGUHATO WO DYONDZISA WA LEMBE WA NSIVAMAVANGWA WA RIXAKA: XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA: GIREDI YA 7 (KOTARA YA 4)

KOTARA YA 4				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
1-2	<p>Maqhinga ya ku yingisela na ku vulavula Xikambelantwisiso xo yingisela lexi kongomisiweke eka ku nyika swiletelo swa matlhelo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku titoloveta magoza yo yingisela • Teka tinotsi • Hlamula swivutiso <p>Maqhinga ya ku yingisela na ku vulavula Vuandlalo bya swa nomo</p> <p>Yisa emahlweni makambeleo ya mafundza ya Ntirho wa 7</p> <ul style="list-style-type: none"> • Matirhiselelo ya ririmi • Rhejisitara • Thoni • Ririmi ra miri • Mangheleno na mahetelelo 	<p>Ku hlaya/langutisa hi xikongomelo xo twisisa (tirhisa xitshuriwa xo tsariwa na xa swovoniwa xik. Hlaya mepe/nyika na ku vutisa swiletelo swa matlhelo)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko bya timhakankulu • Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka vuxokoxoko byo seketela • Ku bvumba • Ku endla minkumbetelo • Ku kumbetela tinhlamuselo ta marito lama nga tolovelekangiki na swifaniso • Timhakankulu na to seketela • Ntiyiso na mavonelo • Minkumbetelo na mahetelelo • Mavonelo ya yena n'wini <p>Maqhinga ya ku hlaya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku vumba vuxaka • Ku hlamula swivutiso • Ku landzelerisa • Ku katsakanya/komisa • Ku hlanganisa • Ku hlela/kambela <p>Ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku tilulamisela ku hlaya (tivisa xitshuriwa) • Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) • Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) 	<p>Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha/ koma xik. ku nyika swiletelo swa matlhelo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Swilaveko swa xivumbeko, xitayili • Vaamukeri va mahungu, xikongomelo na mbangu • Nhlawulo wa marito na swiaki swa ririmi <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku kunguhata • Ku pfapfarhuta • Ku pfuxeta • Ku hlela • Ku hlerisisa na ku andlala 	<p>Xiyimo xa rito: Mavitaswianakanyiwa, mavitantlawa, mavitankatsano</p> <p>Vundhawu</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: Swivulwan'we/swivulwanahosi; swivulwankatsano; swivulwampfilungano</p> <p>Tinhlamuselo ta marito: vamavizweni, maritofularha, nhlamuselo yo kongoma, nhlamuselo yo gega, mahlawuri; maengeteri</p> <p>Mahikahatelo: Hikombirhi; swirhatana/mimfungho yo tshaha; hiko; swirhatana</p>

KOTARA YA 4				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
		<p>Vutlhokovetseri</p> <ul style="list-style-type: none"> Swihlawulekisinkulu swa xitlhokovetselo Tithekiniki ta matirhiselo ta xitlhokovetselo, swigaririmi/vufananisi, yelano wa mimpfumawulo, ncino Xivumbeko xa xitlhokovetselo, mintila, tindzimana, ndlela leyi marito ya longoloxiweke na ku tsariwa ha yona Nhlamuselo yo gega/tumbela Moya Nkongomelo na hungu 		
3-4	<p>Maqhinga ya ku yingisela na ku vulavula Tinxaka to hambanahambana ta vutihlanganisi bya swanomo:</p> <p>Encenyeto: mafambiselo ya nhlengoletano</p> <ul style="list-style-type: none"> Mapfulelo ya kahle/manghenelo Matirhiselo ya thoni, magoza na matwariselo ya rito Matirhiselo ya ririmi Ririmi ro tirhisa miri leri faneleke Mahetelelo ya kahle <p>Maqhinga ya Ku yingisela na Ku vulavula Vuandlalo bya swanomo</p> <p>Yisa emahlweni makambeleso ya mafundza ya Ntirho wa 7</p> <ul style="list-style-type: none"> Matirhiselo ya ririmi Rhejisitara Thoni Ririmi ra miri Manghenenlo na mahetelelo. 	<p>Xitshuriwa xa xileriso: Hlaya xitshuriwa xa matsalelo ya xitviso/ajenda na makanelwa</p> <ul style="list-style-type: none"> Lava tekaka xiave Matirhiselo ya ririmi Xivumbeko Ku endla leswi languteriweke eka xiyimo lexi a nyikiweke xona <p>Maqhinga ya ku hlaya</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku vumba vuxaka Ku hlamula swivutiso Ku landzelerisa na ku xopaxopa Ku kumbetela nhlamuselo ya marito. Ku katsakanya/komisa Ku hlanganisa Ku hlela/kambela <p>Ku hlaya hi ku landzelela magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku tilulamisa ku hlaya (tivisa xitshuriwa) Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) 	<p>Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha xik. switviso/ajenda na makanelwa</p> <ul style="list-style-type: none"> Kombisa vaamukeri va mahungu na xikongomelo xo tsala; Teka xibohe hi xitayili, mavonelo na xivumbeko xa matsalelo; Nhlawulo wa marito na swiaki swa ririmi <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku kunguhata Ku pfapfarhuta Ku pfuxeta Ku hlela Ku hlerisisa na ku andlala 	<p>Xiyimo xa rito:</p> <p>Msivi: masivinene, masivikomba, masivintalo.</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: Nkarhi wa sweswi, nkarhi lowu hundzeke, marito ya muvulavuri na marito yo runguriwa, riendli ra nghingiriko na riendli ra xitwisiwo</p> <p>Tinhlamuselo ta marito: maviti yo pfelela eka minsinya ya maendli.</p> <p>Mahikahatelo: Xirhatana; ku tirhisa maletere lamakulu; hefemulo; hiko; hikombirhi</p> <p>Ntivomarito eka mbangu</p>

KOTARA YA 4				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
		<p>Ku hlaya/ langutisa xitshuriwa xo tsariwa na xa swovoniwa hi xikongomelo xo twisisa (tigirafu: tibara/ntila/phayi/ phositara leyl nga na mahungu hi xivumbeko xa swo voniwa)</p> <p>Maqhinga ya ku hlaya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko bya timhakankulu • Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka vuxokoxoko byo seketela • Ku bvumba • Ku endla minkumbetelo • Ku kumbetela tinhlamuselo ta marito lama nga tolovelekangiki na swifaniso • Mavonelo ya yena n'wini 		
<p>MAKAMBELEO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 7 SWA NOMO: (20 wa timaraka)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vuandlalo bya swa nomo hi phurojeke <p>(Vadyondzisi va sungula ku nyika ntirho lowu hi kotara ya 3 ku endlela leswaku vadyondzi hinkwavo va ta va vakamberiwile hi ku hela ka kotara ya 4)</p>				
5-6	<p>Maqhinga ya ku yingisela na Ku vulavula Njhekanjhekisano/mbhurisano wa ntlawa: Kanela matirhiselo ya imeyili/leswi tsariwaka eka dayari/tifulayara</p> <ul style="list-style-type: none"> • Swihlawulekisi na milawu • Ku kunguhata, ku lavisisa, ku lulamisa na ku andlala • Ku katsakanya/komisa (hi nomo) <p>Ku hlayela ehenhla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Matirhiselo ya thoni, magoza na matwariselo ya rito • Landzelela mimfungho ya mahikahatelo leswaku swi ta twisiseka • Ririmi ro tirhisa miri leri faneleke 	<p>Xitshuriwa xa xitsalwambiko: Hlaya xitshuriwa lexi nga na dayari/imeyili/tifulayara</p> <ul style="list-style-type: none"> • Xivumbeko • Matirhiselo ya ririmi • Vaamukeri va mahungu <p>Maqhinga ya ku hlaya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku vumba vuxaka • Ku hlamula swivutiso • Ku landzelerisa na ku xopaxopa • Ku kumbetela nhlamuselo ya marito. • Ku katsakanya/komisa • Ku hlanganisa • Ku hlela/kambela 	<p>Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha/koma xik. Ku tsala eka dayari/imeyili/tifulayara</p> <ul style="list-style-type: none"> • Swilaveko swa xivumbeko, xitayili, mavonelo • Vaamukeri va mahungu, xikongomelo na mbangu • Nhlawulo wa marito, xivumbeko, vulehi na tinxaka ta swivulwa <p>Tsala xin'we xa switshuriwa leswi vuriweke laha henhla</p> <p>Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku kunguhata • Ku pfapfarhuta 	<p>Xiyimo xa rito: Masivinene, masivikomba, maviti - mavitantlawa; maendli, mabumabumeri: Swirhang, swilandzi na timitsu.</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: Marito ya muvulavuri; nhlokomhaka na xitwananisi; switatimende; swivutiso swo ka swi nga lavi tinhlamulo</p> <p>Tinhlamuselo ta marito: Maritofularha, nhlamuselo yo kongoma, nhlamuselo yo gega (eka mbangu)</p> <p>Mahikahatelo: Mimfungho ya mintshaho; mimfungho ya swivutiso; hefemulo; mimfungho ya xihlamalo; fonto</p>

KOTARA YA 4				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
		<p>Landzelela ku hlaya hi magoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku tilulamisela ku hlaya (tivisa xitshuriwa) • Hi nkarhi wo hlaya (swihlawulekisi swa xitshuriwa) • Endzhaku ko hlaya (hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) <p>Xikambelantwisiso xo hlaya: (xitshuriwa xa mahungu xin'wana na xin'wana lexi nga xa ndzawulelo)</p> <p>Ku tsala nkomiso Tsala nkomiso hi ku landzelela magoza u kongomisa eka</p> <ul style="list-style-type: none"> • Xivumbeko • Matirhiselo ya ririmi <p>Maqhingha yo hlaya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko bya timhakankulu • Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma mongo eka vuxokoxoko byo seketela • Ku kombisa timhakankulu, u ti tsala hi marito ya wena • Ku longoloxa swivulwa na ku tirhisa mahlanganisi ku swi hlanganisa swi vumba xitshuriwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ku pfuxeta • Ku hlela • Ku hlerisisa na ku andlala 	
<p>VHIKI 7 MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 9</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ku tsala switsalwambiko (2 swo leha KUMBE 1 xo koma: 10 wa timaraka) – Swi tsariwa ku nga si tsariwa xikambelwana xo lawuriwa 				

KOTARA YA 4				
VHIKI	KU YINGISELA NA KU VULAVULA	KU HLAYA NA KU LANGUTISA	KU TSALA NA KU ANDLALA	SWIAKI NA MILAWU YA MATIRHISELO YA RIRIMI
7-8	<p>Mpfluxeto na ku lulamisela xikambelo xa ku hela ka lembe</p> <p>Ku vulavula:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya loku lulamisiweke Ku hlaya ka xijumana <p>Ku yingisela:</p> <ul style="list-style-type: none"> Xikambelantwisiso xo yingisela 	<p>Mpfluxeto na ku lulamisela xikambelo xa ku hela ka lembe</p> <p>Ku hlaya:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya loku lulamisiweke Xikambelantwisiso xo hlaya Xitshuriwa xa swovoniwa <ul style="list-style-type: none"> - Khathuni/swichupuchupu swa tikhomiki - Xinavetiso - Tigirafu Nkomiso Matsalwa: <ul style="list-style-type: none"> - Novhele/swirungulwana/mintsheketo - Ntlangu - Switlhokovetselo 	<p>Mpfluxeto na ku lulamisela xikambelo xa ku hela ka lembe</p> <p>Ku tsala:</p> <ul style="list-style-type: none"> Switshuriwa swa switsalwambiko 	<p>Xiyimo xa rito: Masivintalo, masivikomba, nsinya</p> <p>Xiyimo xa xivulwa: Swivulwan'we/swivulwahosi; swivulwankatsano; swivulwampfilungano; switatimende; nhlokomhaka na switwananisi; swivumbeko swa swivutiso; nandzulo</p> <p>Nhlamuselo ya rito: Vamavizweni, maritofularha, nhlamuselo yo kongoma, nhlamuselo yo gega,</p> <p>Mahikahatelo</p>
9-10	<p>XIKAMBELO XA KU HELA KA LEMBE MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 10: PAPILA RA 2</p> <p>KU ANGULA EKA XITSHURIWA (60 WA TIMARAKA)</p> <ul style="list-style-type: none"> Xivutiso xa 1: Xitshuriwa xa matsalwa/xo ka xi nga ri xa matsalwa (20 wa timaraka) Xivutiso xa 2: Xitshuriwa xa swo voniwa (10 wa timaraka) Xivutiso xa 3: Nkomiso (10 wa timaraka) Xivutiso xa 4: Swiaki na milawu ya matirhiselo ya ririmi (20 wa timaraka) 			

MIGINGIRIKO YA MAKAMBELELO YA NKAMAFUNDZA (Makambeleso ya dyondzo/nkamafundza yo yisa emahlweni)			
Migingiriko ya ku yingisela na ku vulavula <ul style="list-style-type: none"> Migingiriko yo hambanahambana ya ku yingisela na ku vulavula Landzelela magoza ya ku yingisela 	Migingiriko ya ku hlaya na ku langutisa <ul style="list-style-type: none"> Ku hlaya hi ku landzelela magoza Migingiriko yo hlayela ehenhla Migingiriko ya xikambelantwisiso xo hlaya Migingiriko ya switshuriwa swa matsalwa leyi kongomisiweke eka tinxaka tinharhu ta matsalwa ya ndzawulelo eka simesitara 	Migingiriko ya ku tsala na Ku andlala <ul style="list-style-type: none"> Ku tsala hi ku landzelela magoza Ku tsala tindzimana Switshuriwa swa xitsalwambiko Xitsalwana Ku tsala ka vutumbuluxi 	Migingiriko ya swiaki na milawu ya matirhiselo ya ririmi <ul style="list-style-type: none"> Migingiriko yo hambanahambana ya swiaki na milawu ya matirhiselo ya ririmi leyi fambisana na tinxaka ta switshuriwa

GIREDI YA 7 XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA: NKOMISO WA MINTIRHO YA MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: KOTARA YA 4

XIKAMBELO XA KU HELA KA LEMBE MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 7 SWA NOMO (Papila ra 1): (20 wa timaraka) <ul style="list-style-type: none"> Vuandlalo bya swa nomo hi phurojeke (Vadyondzisi va sungula ku nyika ntirho lowu exikarhi ka kotara ya 3 ku endlela leswaku vadyondzi hinkwavo va va kamberiwile hi ku hela ka kotara ya 4) 	XIKAMBELO XA KU HELA KA LEMBE MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 9: KU TSALA (Papila ra 3) <ul style="list-style-type: none"> Ku tsala xitsalwambiko (2 swo koma KUMBE 1 xo leha: 10 wa timaraka) Xi tsariwa ku nga se sungula xikambelo xa ku hela ka lembe	XIKAMBELO XA KU HELA KA LEMBE MAKAMBELELO YA MAFUNDZA: NTIRHO WA 10: (Papila ra 2) KU ANGULA EKA SWITSHURIWA (60 WA TIMARAKA) <ul style="list-style-type: none"> Xivutiso xa 1: Xitshuriwa xa matsalwa/xo ka xi nga ri xa matsalwa (20 wa timaraka) Xivutiso xa 2: Xitshuriwa xa swo voniwa (10 wa timaraka) Xivutiso xa 3: Nkomiso (10 wa timaraka) Xivutiso xa 4: Swiaki na milawu ya matirhiselo ya ririmi (20 wa timaraka)
--	--	---

MINTIRHO YA MAKAMBELELO YA MAFUNDZA

EXIKARHI KA LEMBE		MAPAPILA YA XIKAMBELO XA KU HELA KA LEMBE
MAKAMBELELO YA LE XIKOLWENI		MAPHEPHA YA XIKAMBELO XA KU HELA KA LEMBE
MINTIRHO YA 7 YA MAKAMBELELO YA MAFUNDZA <ul style="list-style-type: none"> Ntirho wun'we (1) wa swa nomo (Ku hlayela ehenhla eka simesitara hinkwayo ya 1) Mintirho yinharhu (3) ya ku tsala Ntirho wun'we (1) wa ku angula eka switshuriwa Xikambelwana xin'we (1) xo lawuriwa xa Khotavuxika Xikambelwana xin'we (1) xa matsalwa 	SWIKAMBELO SWO TSARIWA <ul style="list-style-type: none"> Papila ra 2: Ku angula eka switshuriwa Papila ra 3: Switshuriwa swa switsalwambiko 	MAKAMBELELO YA NTIRHO WA SWA NOMO: Papila ra 1: Vuandlalo bya swa nomo hi phurojeke ya ku tsala ka vutumbuluxi (Semisitara ya 2)